

Rozwój rynku: Przetwory zbożowe (CN 11) — 2015–2025

Wprowadzenie

Niniejszy raport analizuje wymianę handlową Unii Europejskiej z krajami spoza UE w zakresie Działu 11 Nomenklatury Scalonej (przetwory przemysłu młynarskiego, słód, skrobie, inulina, gluten pszeniczny) w latach 2015–2025. Dane ukazują sektor o silnie rosnącej wartości, napędzanej przede wszystkim wzrostem cen przy stabilnych wolumenach, przy jednoczesnym umacnianiu nadwyżki handlowej i dywersyfikacji partnerów. Wartość eksportu wzrosła o 42,0%, z 2,81 mld EUR do 4,00 mld EUR, a importu o 54,4% z 339,3 mln EUR do 524,0 mln EUR, podczas gdy wolumen eksportu pozostał na porównywalnym poziomie. Wysokie ceny surowców rolnych, zwłaszcza po 2021 r., oraz wstrząsy geopolityczne odcisnęły piętno na strukturze i dynamice handlu, ale nie zachwiały pozycją UE jako znaczącego eksportera netto.

Wzrost wartości handlu napędzany gwałtownym wzrostem cen przy stabilnych wolumenach

Eksport przetworów zbożowych zwiększył wartość o 42%, podczas gdy ilość sprzedanych towarów pozostała praktycznie niezmieniona.

W ciągu dekady wartość unijnego eksportu Działu 11 wzrosła z 2814,7 mln EUR do 3997,4 mln EUR, co oznacza przyrost o 42,0%. Równocześnie wolumen eksportu zmniejszył się zaledwie o 1,8% (z 5,45 mln t do 5,35 mln t). Cały wzrost wartości wynika zatem ze wzrostu cen – średnia cena eksportowa skoczyła z 516,6 EUR/t do 747,2 EUR/t (+44,6%). Analogicznie, w imporcie wartość podniosła się o 54,4% (z 339,3 mln EUR do 524,0 mln EUR), a wolumen o 34,8%, co przełożyło się na wzrost ceny importowej o 14,6% (z 659,6 EUR/t do 755,9 EUR/t). Poniższa tabela zbiera kluczowe wskaźniki. Ogólny przegląd handlu

Wskaźnik	2015	2025	Zmiana
Eksport (mld EUR)	2,81	4,00	+42,0%
Import (mln EUR)	339,3	524,0	+54,4%
Saldo handlowe (mld EUR)	2,48	3,47	+40,3%
Ilość eksportu (mln t)	5,45	5,35	-1,8%
Ilość importu (tys. t)	514,4	693,2	+34,8%
Cena eksportowa (EUR/t)	516,6	747,2	+44,6%
Cena importowa (EUR/t)	659,6	755,9	+14,6%

Największe segmenty eksportowe – sól i skrobia – niemal podwoiły ceny jednostkowe.

W strukturze eksportu dominują trzy grupy: sól (CN 1107), skrobie i inulina (CN 1108) oraz gluten pszeniczny (CN 1109). Wartość eksportu soli wzrosła z 1011,8 mln EUR do 1279,3 mln EUR, a jego cena z 395,7 EUR/t do 508,4 EUR/t. Eksport skrobi zwiększył wartość z 583,1 mln EUR do 926,2 mln EUR, przy wzroście ceny z 622,8 EUR/t do 909,6 EUR/t. Gluten pszeniczny, mimo mniejszego tonażu, osiągnął w 2025 r. wartość 485,6 mln EUR (wobec 340,0 mln EUR w 2015 r.), przy cenie jednostkowej oscylującej wokół 1360 EUR/t. Wysokie ceny tych towarów są głównym motorem poprawy wyniku całego działu. Podział na segmenty produktowe

Kod CN	Opis	Eksport 2015 (mln EUR)	Eksport 2025 (mln EUR)	Cena 2015 (EUR/t)	Cena 2025 (EUR/t)
1107	Sól	1 011,8	1 279,3	395,7	508,4
1108	Skrobie; inulina	583,1	926,2	622,8	909,6
1109	Gluten pszeniczny	340,0	485,6	1 333,8	1 359,7
1101	Mąka pszenna	287,4	294,7	361,4	679,3

Wartość produkcji unijnej Działu 11 zwiększyła się ze 131,8 mld EUR do 252,9 mld EUR (+92,0%), przy wzroście wolumenu produkcji zaledwie o 13,7% (z 48,3 mln t do 54,9 mln t), co potwierdza ogólną presję cenową w łańcuchu przetwórstwa zbożowego. Wielkość produkcji

Dywersyfikacja źródeł importu i geograficzne przesunięcia w eksporcie

Indeks koncentracji importu spadł o 42,3%, odzwierciedlając malejącą dominację jednego dostawcy.

Wartość wskaźnika HHI dla importu obniżyła się z 3007,7 w 2015 r. do 1736,0 w 2025 r. (–42,3%). Głównym źródłem pozostaje Wielka Brytania, ale jej udział relatywnie zmalał – wartość dostaw wzrosła jedynie o 12,0% (z 181,1 mln EUR do 202,8 mln EUR). Bardzo dynamicznie rosły natomiast zakupy z Serbii (+185,6%), Ukrainy (+273,5%) oraz Mołdawii (+230,4%), a istotnie zwiększyły się również dostawy z Tajlandii. Poniższa tabela ilustruje te przesunięcia. Główni partnerzy handlowi Koncentracja HHI

Partner	Import 2015 (mln EUR)	Import 2025 (mln EUR)	Zmiana
Wielka Brytania	181,1	202,8	+12,0%
Serbia	13,4	38,2	+185,6%
Ukraina	10,8	40,2	+273,5%
Tajlandia	20,1	33,9	+68,3%
Mołdawia	2,3	7,7	+230,4%

W eksporcie silnie wzrosły dostawy do Brazylii i USA, a wyraźnie skurczyły się rynki Angoli i Wietnamu.

Po stronie eksportu wskaźnik HHI pozostał na niskim poziomie 436,0 (względem 401,7 w 2015 r.), co świadczy o utrzymującej się, dużej dywersyfikacji odbiorców. Największy wzrost odnotowano w eksporcie do Brazylii (z 78,6 mln EUR do 170,4 mln EUR, +116,7%), Stanów Zjednoczonych (z 265,2 mln EUR do 367,2 mln EUR, +38,5%) oraz Wielkiej Brytanii (+47,1%). Jednocześnie nastąpiło gwałtowne załamanie na rynkach tradycyjnych – eksport do Angoli spadł o 60,6% (z 116,9 mln EUR do 46,1 mln EUR), a do Wietnamu o 35,7%. Udział kategorii „kraje i terytoria niesklasyfikowane” (głównie zaopatrzenie statków i bunkry) wzrósł z 144,8 mln EUR do 238,6 mln EUR (+64,8%). Główni partnerzy handlowi

Partner	Eksport 2015 (mln EUR)	Eksport 2025 (mln EUR)	Zmiana
Wielka Brytania	336,4	494,9	+47,1%
Stany Zjednoczone	265,2	367,2	+38,5%
Brazylia	78,6	170,4	+116,7%
Angola	116,9	46,1	–60,6%
Wietnam	108,2	69,5	–35,7%
Kraje niesklasyfikowane	144,8	238,6	+64,8%

Specjalizacja eksportowa jest silnie zróżnicowana regionalnie – przodują państwa bałtyckie i Bułgaria.

W 2025 r. najwyższy wskaźnik ujawnionej symetrycznej przewagi komparatywnej (RSCA) odnotowały Łotwa (0,51), Luksemburg (0,49), Litwa (0,48), Bułgaria (0,24) i Belgia (0,23). Państwa te cechują się ponadprzeciętnym udziałem Działu 11 w swoim eksporcie. Z kolei najniższą specjalizacją charakteryzowały się Cypr, Irlandia i Malta, co odpowiada odmiennym strukturom ich gospodarek. Takie rozłożenie wskazuje na istnienie kilku wyraźnych biegunów produkcji i eksportu przetworów zbożowych wewnątrz Unii. Specjalizacja

Wysoka zmienność i szoki cenowe przy jednoczesnym umacnianiu autonomii UE

Rok 2022 przyniósł gwałtowne skoki cen eksportowych do Brazylii, Serbii oraz na Tajwan.

W danych wykryto liczne zdarzenia szokowe skoncentrowane wokół 2022 r. Najsilniejszy z nich dotyczył eksportu do Brazylii, gdzie cena transakcyjna wzrosła o 36% w stosunku do poziomu bazowego, przy odchyleniu od normy na poziomie 13,9. Również na rynkach Serbii (+44,7% zmiany ceny), Gwatemali (+58,9%) i Tajwanu (+34,4%) odnotowano jednorazowe, silne zwwyżki. Po stronie importu wystąpił szok cenowy w dostawach z Serbii (+70,5% w 2022 r.). Wszystkie te epizody zbiegają się z szerokim wzrostem cen zbóż i energii po inwazji Rosji na Ukrainę i zaburzeniem globalnych łańcuchów dostaw. Szoki cenowe

Import z Ukrainy i Mołdawii charakteryzował się bardzo dużą zmiennością, podczas gdy dostawy z Serbii i Wielkiej Brytanii pozostały stabilne.

Współczynnik zmienności (CV) ilości importu z Ukrainy wyniósł 0,76, z Mołdawii 0,80, a z Norwegii aż 0,91, co sygnalizuje dużą nieprzewidywalność dostaw. Z kolei import z Wielkiej Brytanii (CV = 0,18) i Serbii (CV = 0,22) był znacznie bardziej przewidywalny. W eksporcie najwyższą zmienność odnotowano dla Angoli (CV = 0,67), Brazylii (0,36) i Wietnamu (0,36), podczas gdy dostawy do Wielkiej Brytanii (0,05) i Japonii (0,06) charakteryzowały się dużą regularnością. Zmienność dostaw

Europa umocniła swoją pozycję eksportera netto – wskaźnik zależności od importu obniżył się do –15,6%.

Wskaźnik zależności od importu netto (NIR) w 2015 r. wynosił –12,2%, a w 2024 r. (ostatni dostępny rok tego wskaźnika) spadł do –15,6% (zmiana o –28,2%). Oznacza to, że nadwyżka eksportowa UE w tym dziale rosła szybciej niż krajowa konsumpcja pozornie. Jed-

nocześniej wzrosła intensywność handlu – wartość obrotów (eksport + import) w relacji do wartości produkcji podniosła się z 13,0% do 17,4%. Skłonność eksportowa (eksport/produkcja) zwiększyła się z 12,0% do 15,6%. Sektor stał się więc bardziej zorientowany na rynki zagraniczne, zachowując przy tym wysoki stopień samowystarczalności. Zależność od importu netto Intensywność handlu Skłonność eksportowa

Wskaźnik	2015	2024	Zmiana
Zależność od importu netto (%)	–12,2	–15,6	–28,2%
Intensywność handlu (%)	13,0	17,4	+33,4%
Skłonność eksportowa (%)	12,0	15,6	+30,0%

Wnioski

W latach 2015–2025 unijny handel przetworami zbożowymi (CN 11) przeszedł głęboką transformację cenową, przy zachowaniu stabilnych wolumenów. Wzrost wartości eksportu o 42% i importu o 54% został praktycznie w całości wygenerowany przez drożące surowce, szczególnie słód i skrobie. Mimo gwałtownych szoków cenowych w 2022 r. Unia zdołała zwiększyć nadwyżkę handlową i obniżyć zależność od importu netto. Dokonała się też znacząca dywersyfikacja dostawców – kosztem udziału Wielkiej Brytanii rosło znaczenie Ukrainy, Serbii i Mołdawii. Po stronie eksportu najszybciej rozwijały się dostawy do Brazylii i USA, przy jednoczesnym kurczeniu się tradycyjnych rynków afrykańskich i azjatyckich. Sektor pozostaje silnie zróżnicowany terytorialnie w ramach UE, z centrami specjalizacji w krajach bałtyckich i Belgii. Całokształt danych świadczy o wysokiej odporności i konkurencyjności europejskiego przetwórstwa zbożowego, przy jednoczesnym wzroście jego umiędzynarodowienia.

Wygenerowano 2026-07-24 na podstawie danych z tradedashboard.eu

Raport wygenerowany maszynowo: przyspiesza analizę człowieka, choć czasami może ją wprowadzić w błąd. Nigdy nie może jej w pełni zastąpić.

Jeśli potrzebujesz porady dotyczącej europejskiej polityki handlowej lub reprezentacji Twoich interesów w Brukseli, nie wahaj się skontaktować ze mną pod adresem support@tradedashboard.eu. Znajdziesz moje CV pod tym adresem.